

HEINEKEN: METROPOLITAAN DENKEN EN DE TOEKOMST VAN NEDERLAND

door Cees Paardekooper

Freddy Heineken, onze nationale biertycoon en internationaal erkend pionier, had een (pan) Europese droom: Eurotopia. Hij presenteerde zijn visie op de toekomst van Europa medio 1992, vlak na de ondertekening van het Verdrag van Maastricht. De basisgedachte is eenvoudig: Europa gaat bestaan uit 75 kleine deelstaten van 5 à 10 miljoen inwoners. Hiermee krijgen we als Europese burgers meer uitzicht op stabiliteit, gelijkheid en vrede, terwijl verder onder het motto *small is beautiful* het bestuur in de deelstaten efficiënter zou kunnen worden ingericht. De grenzen zijn getrokken op basis van politieke, staatkundige en historische gronden. Nederland valt uiteen in twee staten: een ruim bemeten Randstad en overig Nederland. Limburg wordt gevoegd bij de Belgische gewesten Vlaanderen en Brussel.

Europa als verenigd netwerk

Het is aardig de droom van Heineken, die geheel in het teken stond van het vooruitgangdenken, anno 2012 nog eens terug te halen. Zeker nu overal in Europa mede onder invloed van de eurocrisis het nationalisme terrein wint, veelal in de vorm van het spook van het populisme. Een verenigd Europa lijkt op dit moment behoorlijk ver weg te liggen. Of toch niet?

In de dieptestructuren van onze westerse maatschappijformaties worden de fundamenten van een netwerkachtig verenigd Europa almaar steviger. Clusters van ondernemingen, universiteiten en hogescholen en grote steden laten zich toenemend inspireren door het metropolitane denken. Bij het vormgeven van hun strategieën nemen ze Europa als speelveld, om niet te zeggen de wereld. Bij het Havenbedrijf Rotterdam hangt bijvoorbeeld al sinds jaar en dag de landkaart van de wereld aan de muren en niet die van de stad of de eigen regio. Bij genoemde partijen is het inzicht bovendien steeds krachtiger dat de huidige wereldwijde economische crisis in versneld tempo de wereldwijde geopolitieke verhoudingen doet veranderen. De centrumpositie van de Europese staten is serieus in het geding. Een verenigd Europa is niet zozeer een keuze, maar een must! En dat maakt 'de droom van Heineken' zo actueel. Waarbij het natuurlijk wel de vraag is wat de geostatelijke reikwijdte zou moeten zijn van zijn Eurotopia, en hoe te komen tot een indeling van de deelstaten.

Democratisch samenleven: burgers, bedrijven en overheid

De staatkundige en bestuurlijke ontwikkeling van Nederland houdt geen gelijke tred met de

ingrijpende veranderingen in de dieptestructuren van onze maatschappijformaties. En dat doet de legitimiteit van onze democratische samenleving bepaald geen goed, *to put it mildly*. Aan discussies over de toekomst van het Huis van Thorbecke is geen gebrek. Maar tot een consequente aanpak gericht op een andere staatkundig bestuurlijke inrichting die past bij het metropolitane denken, wil het niet echt komen. Vooralnog moeten we het doen met een veelheid van hulpstructuren en met wilskrachtige, gezaghebbende bestuurders en politici die – tegen de tijdgeest in – hun stinkende best doen om het Europa van de regio's dichterbij te brengen.

Het inspirerende van de visie van Freddy Heineken is dan ook dat hij expliciet aandacht vraagt voor kwesties die veel verder reiken dan het directe ondernemersbelang. Hij heeft het over gelijkheid, stabiliteit, vrede. Zijn visie daagt uit om opnieuw het vraagstuk van de democratische legitimatie te doordenken. Wat is er voor nodig om de metropolitane regio's ook de regio's van de burgers, bedrijven en instellingen te laten zijn? De huidige debatten over bestuurlijke schaal en samenwerking helpen daar niet echt bij. Misschien is het een idee om veel nadrukkelijker zichtbaar te maken hoe de dagelijkse leefpatronen van ons als 'gewone' burgers eruitzien.

Mobiliteit als drijfveer voor change

Uit onderzoeken over het zogenoemde daily urban systeem blijkt dat het overgrote deel van onze burgers een zeer gevarieerd leefpatroon heeft, dat vergaand bepaald wordt door mobiliteit. We wonen, werken, winkelen, halen zorg, gaan naar school, recreëren, gaan uit op uiteenlopende locaties in de eigen regio, maar ook erbuiten. Niettemin is het debat hierover nog altijd in belangrijke mate begrensd door de politieke

en bestuurlijke werkelijkheid vanuit het perspectief van de eigen gemeente. Het lijkt me een uitdaging om met burgers, politici en bestuurders een debat te voeren over de staatkundige inrichting van Nederland vanuit het perspectief van de leefpatronen van onze burgers. Het zou zomaar kunnen dat dan de politieke belangstelling van de burgers voor de vraagstukken die er écht toe doen spectaculair toeneemt. Het zou mooi zijn als we die belangstelling kunnen bevorderen en versterken met nieuwe vormen van deliberatieve meningsvorming (waar Roel in 't Veld al geruime tijd de handen voor op elkaar probeert te krijgen). Op naar een ongekende toekomst! Met dank aan Freddy Heineken. Biertje? •

**“Een verenigd
Europa is niet
zozeer een
keuze, maar
een must!”**

